

Толкачова І. А., к.ю.н.,
Колесник К. А., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Сучасна судова система України не відповідає тій ролі, яку мають відігравати суди в сучасній державі як органи, призначені здійснювати захист прав і основних свобод людини. За даними соціологічних досліджень, зокрема «Барометра Світової Корупції» (Global Corruption Barometer) від Transparency International та Gallup International Association, найкорумпованішою сферою українці вважають судову владу (66 %). Подібні результати продемонстрували результати дослідження проведеного Українським центром економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова: судову владу українці вважають найбільш корумпованою сферою, а 47 % опитуваних вважають, що у судовій владі корупцією охоплено все. За даними Світового Індексу Правосуддя (World Justice Project – Rule of Law Index), Україна у сфері «відсутність корупції» в судовій системі зайняла 94 місце з 99 проаналізованих країн (дані станом на 14 жовтня 2014 р.) [4]. Ефективності судової системи не сприяє і те, що близько 70 % рішень судів в Україні не виконуються [2]. Спостерігається недостатня комунікація з боку судових органів, яка призводить до того, що суспільний запит на інформацію задовільняється переважно в негативному контексті. Так, за результатами соціопитування фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва, цілком довіряють українським судам лише 0,7 % громадян України. Разом з тим, за даними Research & Branding Group, з тих громадян України, які мали справи в українських судах, 40% довіряють судам і судовій системі [3].

Тому, як вважає значна кількість юристів-науковців, народних депутатів України та працівників судових і правоохоронних органів, Україна перебуває на шляху докорінної перебудови судової системи [1], яка має бути головною складовою частиною правової реформи, завданнями якої є: удосконалення законотворчого процесу; підвищення якості законів, приведення їх у повну відповідність з Конституцією України та міжнародним законодавством.

З 30 вересня 2016 р. почала діяти судова реформа, яку парламент ухвалив ще влітку, і яка може докорінно змінити роботу системи правосуддя України [5]. 2 червня 2016 р. після тривалих суперечок Верховна Рада України ухвалила два документи – зміни до Конституції України щодо правосуддя та новий закон про судоустрій та статус суддів. По-перше, українці можуть відчутти дію реформи на прикладі

корумпованих суддів – їх зможуть затримувати на місці злочину. З іншого боку, судді отримали суттєве підвищення заробітної плати. Також на них чекає масова переатестація, конкурси та створення з чистого листа найвпливовіших гілок суддівської влади. Важлива новація – запровадження винятково професійної адвокатури в судах. Тобто захищати когось у суді зможуть лише адвокати з відповідним посвідченням. Винятки можуть бути тільки у спорах щодо трудових відносин, соціальних прав та у виборчих суперечках. Зазначимо, що ця норма для Верховного Суду України вона стане актуальною з 1 січня 2017 р., для апеляційних судів – з 1 січня 2018 р., а для судів першої інстанції – аж 1 січня 2019 р.

Найвідчутнішою та найшвидшою зміною у суддівській системі є часткове скасування суддівської недоторканності. З Конституції України прибрали норму про повну суддівську недоторканність. У разі затримання судді під час або одразу після вчинення тяжкого злочину ніякої згоди взагалі не буде потрібно. В інших випадках згоду на затримання судді даватиме Вища рада правосуддя (реформована Вища рада юстиції).

Судова реформа передбачає скасування низки судів та створення на їх місці нових з набранням суддів на конкурсах. Окрім того, на місцевому рівні в судах першої інстанції, до яких найчастіше звертаються громадяни, розпочато переатестацію суддів – кваліфікаційне оцінювання. Переатестація чекає на всі суди, які не реформують.

Судова реформа може залучити до системи юристів, які раніше не мали досвіду роботи у суддівській системі. Відтепер судьями зможуть бути громадяни України не молодші тридцяти та не старші шістдесят п'яти років. Суддівський досвід, окрім апеляційних судів, не обов'язковий – подаватись можуть адвокати, науковці та правознавці. Потрібно буде мати вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права п'ять років (раніше було три), а для Верховного Суду України – 10.

Важлива інновація – суддів більше не призначатимуть на випробувальний 5 річний строк, а одразу безстроково після відкритого конкурсу. Зазначимо, що про це давно просили низка європейських інституцій, зауважуючи, що під час випробувального терміну судді можуть бути залежні від різних органів влади.

Таким чином, судова система України є органічною складовою суспільства, продуктом його діяльності. Тому її реформування має стати основною частиною правової реформи в нашій державі, позитивно вплинути на боротьбу з організованою злочинністю. Серед факторів, що сприятимуть покращенню роботи судової системи України є: просте та зрозуміле законодавство, жорстка відповідальність за корупційні дії, належне виконання рішень суду, реальна незалежність судової влади. Крім того, покращити роботу суддів може жорсткіша відповідальність суддів та достатнє фінансування.

Література

1. Борко А. Л. Адміністративно-правове забезпечення функціонування судової системи України / А. Л. Борко. – Х.: Ніка Нова, 2014. – 521 с.
2. В Украине не выполняются 70 % решений национальных судов / [Електронний ресурс] / ЛИГА.Новости, 08.12.2014 // Режим доступу: http://news.liga.net/news/politics/4348147v_ukraine_ne_vypolnyayutsya_70_resheni_y_natsionalnykh_sudov.htm
3. Жернаков М. Про користь належної комунікації, або суддя в твіттері [Електронний ресурс] / LB.ua, 29 січня 2015 р. // Режим доступу: http://lb.ua/blog/mykhailo_zhurnakov/293698_pro_korist_nalezhnoi_komunikatsii.htm.
4. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки: Закон України, Стратегія від 14.10.2014 № 1699-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 46. – Ст. 2047.
5. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016 – № 31 – Ст. 545.

УДК 35:005.591.4

Толкачова І. А., к.ю.н.,
Свінціцька А. В., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах національне законодавство нашої держави потребує змін відповідно до вимог часу та глобалізаційних процесів. Україна обрала свій шлях зовнішньої політики, а саме входження до Європейського Союзу з метою створення високорозвиненої, правової європейської держави з високим рівнем життя, культури та демократії.

Питанням проблематики проведення адміністративної реформи в Україні було приділено увагу таких науковців, як Г. В. Бублик, О. В. Батанов, В. М. Кампо, В. Ф. Погорілко, С. Г. Серьогіна, А. О. Селіванов, Ю. М. Тодика та інші.

На думку Коліушка І. Б., адміністративна реформа – це комплекс політико-правових заходів, які полягають у структурних, функціональних та державно-службових перетвореннях, насамперед у сфері виконавчої влади, з метою перетворення її з владно-репресивного механізму на організацію, що служить суспільству, і створення на цій основі ефективної системи державного управління [1, с. 7].

Однією з причин повільних темпів трансформації суспільства в Україні є незавершеність перебудови політичної та економічної систем,